

UGDYMO PLĖTOTĖS CENTRAS

METODINĖ MEDŽIAGA PAGRINDINIO UGDYMO LIETUVIŲ GIMTOSIOS KALBOS PROGRAMAI ĮGYVENDINTI

Socialinės kompetencijos ugdymas lietuvių gimtosios kalbos pamokose

Įvadas.

Pateikiame metodinę medžiagą, kuria pratęsiame ankstesniuose *Metodinių rekomendacijų* skyriuose aptartas kompetencijų ugdymo gaires. Jas papildome metodine medžiaga bei nuorodomis informacijai rasti.

Metodinėje medžiagoje lietuvių kalbos (gimtosios) mokytojams pateikiami konkretūs pavyzdžiai, kaip per lietuvių gimtosios kalbos pamokas tikslingai taikyti įvairias mokymosi strategijas, ugdyti bendrąsias kompetencijas ir esminius gebėjimus.

Lietuvių gimtosios kalbos pamokose vyksta ne tik bendrųjų ir dalykinių, bet ir visų bendrųjų kompetencijų integracija. Nors pateiktuose pavyzdžiuose socialinė kompetencija išskiriama „kaip dominuojanti, bet atskleidžiamos ir jos sąsajos su kitomis bendrosiomis kompetencijomis (bendrųjų kompetencijų integracija)“.(Projektas *„Pagrindinio ugdymo pirmojo koncentro 5-8 kl. mokinių esminių kompetencijų ugdymas“*. *Vadovėlių ir kitos mokymosi medžiagos pritaikymo kompetencijoms ugdyti „Metodinės rekomendacijos“*. 2012, p. 60). Pagrindinio ugdymo bendrosiose programose (2008) įvardijama, jog mokinys, siekdamas būti socialiai aktyvus, „gerbia ir toleruoja įvairių kultūrų, socialinių ir amžiaus grupių abiejų lyčių žmones, žino savo teises ir pareigas, suvokia save kaip bendruomenės ir visuomenės narį. Konstruktyviai bendradarbiauja siekdamas bendro tikslo, geba valdyti konfliktus, kuria ir palaiko draugiškus santykius, atjaučia kitus ir jiems padeda“.

Pagrindiniai socialinės kompetencijos elementai būtų (projektas *„Pagrindinio ugdymo pirmojo koncentro 5-8 kl. mokinių esminių kompetencijų ugdymas“*. *Vadovėlių ir kitos mokymosi medžiagos pritaikymo kompetencijoms ugdyti „Metodinės rekomendacijos“*. 2012, p. 59):

- *Aktyvus ir atsakingas dalyvavimas bendruomenės ir visuomenės gyvenime.*
- *Pagarba ir tolerancija kitiems ir kitokiems.*
- *Vadovavimasis demokratijos vertybėmis.*
- *Šalies ir pasaulio gamtos bei kultūros paveldo pažinimas, saugojimas.*

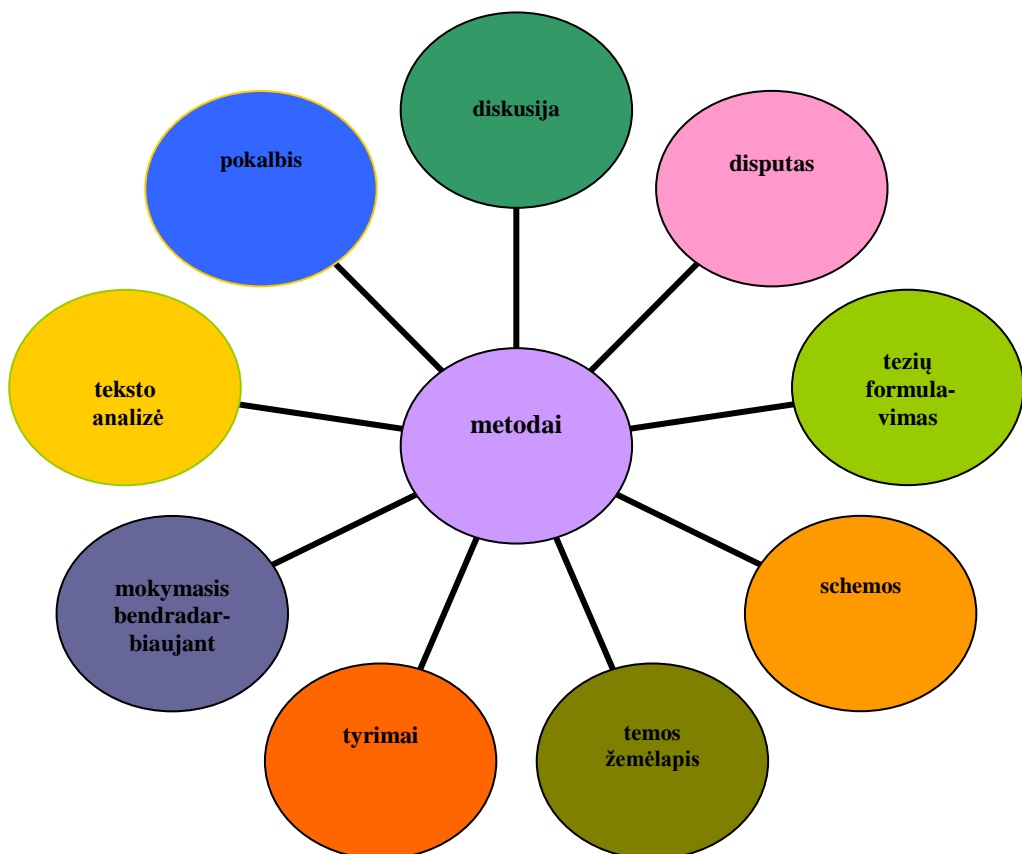
- **Socialinių reiškinių refleksija ir kritinis vertinimas.**

Mokinys kompetenciją gali išsiugdyti tik pats sąmoningai ir aktyviai mokydamasis, o mokytojo pareiga - jį orientuoti ir jam padėti. Taip pat organizuojant veiklą reikėtų atkreipti dėmesį į ugdymo proceso etapus:

- **Ko siekiame?**
- **Kaip veikiame siekdami tikslų?**
- **Iš ko matysime, kad pasiekėme tikslus?**

Socialinei kompetencijai ugdyti yra siūlomi šie metodai:

(Projektas „Pagrindinio ugdymo pirmojo koncentro 5-8 kl. mokinių esminių kompetencijų ugdymas“. *Vadovėlių ir kitos mokymosi medžiagos pritaikymo kompetencijoms ugdyti „Metodinės rekomendacijos“*. 2012, p.59)

Daugiau informacijos apie bendrųjų kompetencijų ugdymą ir vertinimą galima rasti adresais:

www.upc.smm.lt (*Pradinio ir pagrindinio ugdymo bendrosios programos; Lietuvių gimtosios kalbos metodinės rekomendacijos*);

<http://mokomes5-8.ugdome.lt/index.php/apie-mus> Projektas „Pagrindinio ugdymo pirmojo koncentro 5-8 kl. mokinių esminių kompetencijų ugdymas“;

<http://galimybės.pedagogika.lt/> Projektas „Mokymosi krypties pasirinkimo galimybių didinimas 14-19 metų mokiniams, II etapas“.

Kviečiame lietuvių gimtosios kalbos mokytojus bendradarbiauti pateikiant Ugdymo plėtotės centrui gerą kompetencijų ugdymo patirtį (Daiva Briedienė, UPC metodininkė, el.p.: daiva.briediene@upc.smm.lt)

Literatūra ir šaltiniai

Dokumentai

Pradinio ir pagrindinio ugdymo bendrosios programos (patvirtinta Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2008 m. rugpjūčio 26 d. įsakymu Nr. ISAK-2433 (Žin., 2008, Nr. 99-384).

Metodinė literatūra

1. Metodinės rekomendacijos pagrindinio ugdymo bendrosioms programoms. Lietuvių gimtoji kalba. (prieiga internete www.upc.smm.lt , nuoroda: *Pagalba mokytojui*, žr.2013 01 31).
2. Projektas „Mokymosi krypties pasirinkimo galimybių didinimas 14-19 metų mokiniams“ Lietuvių kalbos modulių pagrindinio ugdymo 9-10 kl. metodinių rekomendacijų projektas. Mokymosi bendradarbiaujant principai. 41- 48 psl. <http://galimybės.pedagogika.lt/> (žr.2013 01 31).
3. Projektas *Pagrindinio ugdymo pirmojo koncentro (5–8 kl.) mokinių esminių kompetencijų ugdymas*. Kompetencijų ugdymas. Metodinė knyga mokytojui. Vilnius, 2012.
4. Projektas *Pagrindinio ugdymo pirmojo koncentro (5–8 kl.) mokinių esminių kompetencijų ugdymas*. Vadovėlių ir kitos mokymosi medžiagos pritaikymo kompetencijoms ugdyti „Metodinės rekomendacijos“. Vilnius, 2012.
5. Projektas *Pagrindinio ugdymo pirmojo koncentro (5–8 kl.) mokinių esminių kompetencijų ugdymas*. Mokėjimo mokytis kompetencijos vertinimas. Vilnius, 2012.
6. Doug Buehl. Interaktyviojo mokymosi strategijos. Vilnius: Garnelis, 2001.
7. Beth Cirtchley Charlton. Neformaliojo vertinimo strategijos. Vilnius, 2007.
8. Eric Jensen. Tobulas mokymas. Vilnius, 2001.
9. Zita Nauckūnaitė. Teksto komponavimas: rašymo procesas ir tekstų tipai. Vilnius, 2002.
10. Geoff Petty. Šiuolaikinis mokymas. Praktinis vadovas. Vilnius, 2007.
11. Geoff Petty. Įrodymais pagrįstas mokymas. Praktinis vadovas. Vilnius, 2008.
12. Andrew Pollard. Refleksyvusis mokymas. Veiksminga ir duomenimis paremta profesinė praktika. Vilnius: Garnelis, 2002.
13. Liuda Ruseckienė. Literatūros pedagogikos studijos. Vilnius: Gimtasis žodis, 2001.
14. Vilniaus pedagoginis universitetas, Istorijos fakultetas, Istorijos didaktikos centras. Gyvenamosios vietovės istorija. Patarimai pedagogams ir mokiniams, pradedantiems tyrinėti paveldą. Vilnius: Vilniaus pedagoginis universitetas, 2009.
15. Laima Vincė. Rašyti gali kiekvienas. Vilnius: Baltos lankos, 2010.
16. Kai šokteli žuvis aukštyn. Su filosofu Algiu Mickūnu kalbasi Virginija Tamošiūnaitė

<http://www.bernardinai.lt/straipsnis/2010-04-02-pokalbis-su-algiu-mickunu-kai-sokteli-zuvis-aukstyn/42893/comments/1/asc> (žr.2013 01 31).

Interneto svetainės

1. Projektas *Pagrindinio ugdymo pirmojo koncentro (5–8 kl.) mokinių esminių kompetencijų ugdymas* <http://mokomes5-8.ugdome.lt/index.php/apie-mus> (žr. 2013 01 31).
2. Projektas *Mokymosi krypties pasirinkimo galimybių didinimas 14-19 metų mokiniams* <http://galimybės.pedagogika.lt/> (žr. 2013 01 31).

Parengė Ugdymo plėtotės centro metodininkė Daiva Briedienė
2013 01 31